

Posudek na diplomovou práci Markéty Šebestové

Práce nazvaná Pojetí identity československých Židů v Židovské ročence (1954–1968) je zaměřena na zmíněnou ročenku, kterou vydávala Rada židovských náboženských obcí, v prvních patnácti letech její existence. Pokud vím, nikdo se tímto tématem dosud nezabýval, s výjimkou krátkého hesla Alexandra Mikuláška ve druhém svazku Literatury s hvězdou Davidovou (2002). Židovská ročenka není zmíněna ani ve Slovníku českých literárních časopisů, periodických literárních sborníků a almanachů (2002). Přitom literární texty i články o literatuře (kupříkladu Pavla Eisnera, Františka Kafky nebo Lva Broda), jak ukazuje i práce Markéty Šebestové, hrály v tomto periodiku nezanedbatelnou roli.

Zvolený časový rámec 1954 až 1968 se mi zdá přiměřený, neboť nezahltil autorku příliš velkým množstvím materiálu, ale na druhé straně umožnil sledovat vývoj časopisu od dob tuhého stalinismu (a s ním spojeného antisemitismu maskovaného jako „antisionismus“) až po liberalizaci v prostoru kultury, veřejného života a nakonec i politiky na konci šedesátých let.

Prameny, které by umožňovaly sledovat vznik Židovské ročenky a práci redakce se na rozdíl třeba od pražského časopisu Selbstwehr (jehož první ročníky popsala Olga Zitová) nedochovaly. Je to na pohled lehce absurdní, protože Selbstwehr začala vycházet v březnu 1907. Ale je to pochopitelné vzhledem k situaci první poloviny padesátých let (podrobně o cenzuře té doby v českých zemích vypovídá sedmá kapitola rozsáhlé publikace V obecném zájmu, 2015).

Markéta Šebestová se tedy soustředila na vlastní obsah časopisu. Činí tak ve vztahu k židovské komunitě v tehdejší Československu (nastiňuje perzekuční tlak státu a také rozpory uvnitř židovské komunity) a poté postupně představuje hlavní tematické okruhy prezentované v Židovské ročence: náboženství, politiku, historii, kulturu a šoa (kde jsou analyzovány i prózy a básně s touto tematikou).

V posudku nemůžu reprodukovat celý obsah práce. Je však třeba konstatovat, že autorka se zhostila svého úkolu velmi dobře a že její vlastně průkopnická práce přinesla řadu nových poznatků, které obohacují dosavadní výzkum. Kupříkladu hned v první Židovské ročence upozorňuje na článek Václava Laciny o Karlu Poláčkovi, kde Lacina zdůrazňuje Poláčkovu vlastenectví a distanci od kosmopolitismu (v atmosféře stále ještě trvajících „boje proti antisionismu“). V následujícím ročníku se pro mě dost překvapivě objevuje stat' Huga Bergmanna, filozofa a religionisty původem z českých zemí (z okruhu sionistického časopisu Selbstwehr), který se již na začátku dvacátých let vystěhoval z Československa do Palestiny a působil zde a pak i v Izraeli jako první ředitel Národní knihovny a rektor Hebrejské univerzity v Jeruzalémě. Jeho příspěvek Víra a vědění byl otištěn v roce 1955, tedy v době, kdy jakýkoli kontakt s Izraelem byl podezřelý jako potenciální „špionáž“. Cenné je například také zjištění, že v Židovské ročence (1959) byla poprvé otištěna vzpomínka Františka Langera na jeho bratra Jiřího Mordechaje, která pak provázela vydání Jiřího knihy Devět bran v češtině i v překladech do jiných jazyků. Z literárních děl, které Židovská ročenka čtenářům představila, je kromě židovských autorů generace Maxe Broda a Franze Kafky zajímavá i pozornost, která

byla věnována německojazyčným autorům 19. století jako byli Leopold Kompert, Salomon Kohn a Hugo Salus. Charakteristika německojazyčné tvorby z terezínského ghetta z pera Jiřího Weila, jak ji posuzuje autorka na s. 49 a 60, je opravdu schematická. Nicméně je třeba vnímat i to, že byla otištěna v roce 1955, tedy ještě před obdobím „tání“ a liberalizace v kultuře. Ostatně podobně bizarně (z dnešního hlediska) charakterizuje Weil v článcích otištěných jinde třeba vystoupení filozofa Karla Jasperse na kongresu v Ženevě nebo Adlerovu publikaci o terezínském ghettu. Sám nedokážu posoudit, do jaké míry jde o koncesi dobovým požadavkům a do jaké míry o neinformovanost či Weilovo přesvědčení.

Na práci oceňuji to, že diplomantka pracovala samostatně. Vzhledem k tématu musela nejprve vykonat poměrně velkou heuristickou práci. Prokázala dobrou orientaci v oboru, schopnost hierarchizovat a interpretovat materiál patnácti knižně vydaných ročenek časopisu. Vhodně využila odbornou literaturu (studie Kateřiny Čapkové, Magdy Veselské, Karla Kaplana, Aleny Heitlingerové, Blanky Soukupové, Moniky Hankové, naše monografie *Cizí i blízcí*), která jí otevřela širší kontext religiózní, kulturní i literární. Vedle celkového přehledu a jednotlivých nových poznatků je třeba pozitivně hodnotit i to, že text je na velmi dobré stylistické a jazykové úrovni. Jazykové nepřesnosti a překlepy jsou sporadické (např. „Východní Německo“ na s. 56, „Jako na cudzej svatbe“ na s. 69, „Jiří Láníček“ na s. 97). Několik spíše drobných věcných i stylistických nedostatků autorka odstranila během konzultací v průběhu práce.

Domnívám, že práce Markéty Šebestová splňuje, ba v mnohém překračuje požadavky na magisterské diplomové práce. Doporučuji ji k obhajobě a navrhuji známku „výborně“.